

URB4 | #4 | Strategie rozvoje EU

Současné trendy ve vývoji Evropy:

- Růst dynamiky hlubokých politických a soc-ekonom integračních změn – z kontinentu států na kontinent regionů
- Rostoucí množství globálních procesů, na ně musí reagovat i regionální politika a sídelní rozvoj.
- Evropa = jádro (západ + Itálie) + periferie (východní a jihovýchodní hranice, jih včetně jihu Itálie, Portugalsko)
- Vzrůstající role samospráv na úkor centrální moci – hlavní zásada a vědomí EU
- Postupná ztráta významu původních hranic
- Města a regiony navazují vzájemné vztahy bez zprostředkování státem – vznikají sítě a organizace partnerských měst
- Existuje soutěživost a konkurence mezi městy v Evropě – snaha o nalákání kapitálu a investic, důraz na zviditelnění a atraktivnosti (image) = marketingová politika měst. Praha x Vídeň, Varšava, Budapešť

Intenacionalizace regionálního rozvoje

- Urychlování změn v pohledech na regionální politiku
- Urychlování modernizačních a inovačních přístupů a pouštění přežitých představ, postupů, struktur

Předpoklady rozvoje sídel a regionů

- (Praha je jediný region ČR, který je ekonomicky v EU nadprůměrný)
- Kvalitní legislativa v souladu s EU
- Výkonné a pružné řídicí struktury sídel a regionů, hlavně instituce odpovědné za formování a realizaci strategie rozvoje
- Rostoucí úloha místních a regionálních institucí proti institucím centrálním
- Jasná představa sídel a regionů o svém rozvoji – smysluplný strategický plán a ÚPD
- O zájmu investorů rozhoduje místní kapacita institucí
 - Přehledný systém – málo, bez překrývajících se zájmových oblastí
 - Rychlosti a pružnosti rozhodování
- Rozvinutá infrastruktura s napojením na okolní svět
 - Bankovníctví
 - Komunikace a spoje
 - Doprava

Rozvoj sídel a regionů EU

- Strukturální fondy pro financování programů cílených k vytvoření jednotného trhu a k pomoci transformujícím se regionům
- Podpora malých a středních podniků a méně rozvinutých regionů
 - Princip solidarity, povznesení zaostalejších oblastí
 - Zvýšení konkurenceschopnosti EU jako celku (vs. USA, Čína, Indie, Brazílie)
- Programy jsou cíleny na:
 - Rozvoj dopravní infrastruktury – napojení dálnic, přestavba železničních koridorů, budování drah rychlovlaků (superexpresy, 300 - 500km/h; poloměr oblouku min. 2 km; pozitivní zkušenosti integrace a rozvoje z Francie a Španělska)
 - Zvýšení zaměstnanosti v regionech
 - Vytváření nových trhů

- Rekonstrukce a rozvoje technické infrastruktury a systémů sídel (zásobování vodou, energiemi, telekomunikacemi)
- Řešení ekologických problémů
- Centra urychlující rozvoj – města v regionech s výrobou a službami založenými na moderní vědě a technologiích
- Prvořadým je rozvoj sužeb, technické infrastruktury a vzdělávacích výzkumných institucí
- Ekonomický rozvoj je provázen změnami v sídelní struktuře Evropy

Dělení EU pro účely regionální politiky

- Územně statistické jednotky NUTS s pěti úrovněmi klasifikace NUTS I – NUTS V
- NUTS II a III jsou klíčem k zařazování jednotlivých regionů pod jednotlivé cíle strukturální politiky
- ČR = NUTS I, 8 regionů soudržnosti NUTS II (spojení krajů na Severozápad, Severovýchod, Jihozápad, Jihovýchod, Střední Morava + samostatné kraje Moravskoslezský, Střední Čechy, Praha, 14 krajů NUTS III, okres NUTS IV a obce NUTS V)
- Projekty nikdy nejsou hrazeny EU ze 100% - u územní dokumentace platí pořízení, ale ne projednávání, u např. kanalizací platí až 75%

Hlavní oblasti rozvoje v Evropě

- Nejlepší předpoklady dalšího vývoje – evropský pentagon – území mezi městy Londýn, Miláno, Brémy,...
- Evropské jádro – modrý banán – od Londýna kolem hranic Francie a Německa přes švýcarsko do severní Itálie
- Potenciální další evropské jádro – Nový banán – Od Dánska přes Berlín a Prahu a Vídeň k Budapešti a Lublani

Sídelní struktura EU

- Vysoký podíl městského obyvatelstva (Belgie 93% obyvatel vs. Řecko, Španělsko, Portugalsko méně než 60% obyvatel ve městech; v ČR 70%).
- Globální velkoměsta – Paříž a Londýn (nad 10 mil. ob.)
- Nejvýznamnější městské aglomerace: Frankfurt nad Mohanem, Kodaň-Malmö, Manchester-Leeds-Liverpool, Amsterdam-Rotterdam, Porúří (Dortmund-Essen-Duisburg), Porýní (Bonn-Kolín nad Rýnem-Düsseldorf)
- Eurometropole – Athény, Berlín, Brusel, Vídeň, Birmingham, Lyon, Milán, Řím, Madrid, Barcelona, Hamburg, Mnichov, Zürich
- Eurocities – Praha, Budapešť, Varšava, Stutgard,...
- 5 měst nad 2 miliony, 7 měst 1-2 mil, 27 měst 500 tisíc-1 milion, 52 měst 250-500 tisíc)
- Funkční urbánní oblasti – průmět škály do mapy – tvoří modrý banán

Potenciály Prahy z rozvoje EU

- Zasahuje do trojúhelníku Berlín-Vídeň-Paříž, v němž lze dle prognóz očekávat silný rozvoj
- Soutěží s Mnichovem, Berlínem, Vídní a Budapeští o funkci centra střední Evropy
- Historické prostředí Prahy vytváří předpoklady pro funkci meeting city pro pořádání kongresů, fór apod. (konkuruje Vídeň, Benátky, Davos, Florencie)
- Leží na obchodních trasách
 - Severozápad-jihovýchod (baltské německé přístavy – Balkán)
 - Jihozápad- severovýchod (Španělsko-jihní Francie-Švýcarsko-Polsko-Pobaltí)

Ekonomická situace v Evropě

- Na konci 90. let začala stagnace růstu, nárůst nezaměstnanosti (strukturální nezaměstnanost zaviněná ztrátou pracovních míst v důsledku radikální ekonomické přestavby, v některých oblastech – dodnes jih Itálie, střední Španělsko, Řecko až 25%)
- Základní cíle plánovací strategie EU
- Nastolení soc. a ekonom. soudružnosti (vytvoření stabilní hospodářské základy)
- Rozvoj transevropských systémů infrastruktury – dopravní sítě, telekomunikace, energetické systémy
- Evropské rozvojové osy a základní síť hlavních silnic; Středoevropské oblasti a osy rozvoje – rozvoj Berlína, ten se stává třetí metropolí EU

Vnitřní reforma EU

- Nutná změna zemědělské politiky
- Potřeba posilování přeshraniční spolupráce
- Jednotné shromažďování dokumentace území – GIS systémy

Rozvoj ČR

- Vše se protíná v Praze – negativní dopad (urbanizace, nevyrovnaný vývoj okolí Prahy, přetížená doprava)

Perspektiva evropského prostorového rozvoje

- Hlavní plánovací dokument kontinentu
- Definuje nové sféry společného zájmu – ekologické, ekonomické, sociální, kulturní
- Důraz na dlouhodobé plánování regionů a měst
- Postaven na strategii trvale udržitelného rozvoje (ochrana biologické diverzity)
- Plánování, financování a realizace programů k ozdravení ŽP a eliminaci zdrojů znečištění
- Rozumná politika čerpání neobnovitelných zdrojů na principu solidarity
- Podpora programu výzkumu a aplikace bezodpadových technologií, recyklace a energetických úspor
- Péče o obnovu přirozených charakteristik krajiny a jejích reprodukčních vlastností (obnova lesů, prevence eroze).
- Usměrnování nadměrného turismu v ekologicky křehkých regionech, podpora regulačních a ochranných opatření
- Integrace metodiky městské ekologie a její zavádění do územně plánovací praxe